

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์เชิงลึก

1. นายอับดุลลอฮ์ คาโอ๊ะ	คาโต๊ะยุติธรรม จังหวัดยะลา
2. นายมะรอมือลี บือราเฮง	คาโต๊ะยุติธรรม จังหวัดนราธิวาส
3. นายฮัมการ์ มะวัง	คาโต๊ะยุติธรรม จังหวัดนราธิวาส
4. นายซาฟีอี เจ๊ะเลาะ	ประธานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดนราธิวาส
5. นายอับดุลอาซิซ เจ๊ะมามะ	รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส
6. นายมะสอและ วาเค็ง	รองประธานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดยะลา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ บารู สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดปัตตานี	
8. นายมะรีเป็ง จะปะเกีย	อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปัตตานี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง

“บทบาททางสังคมของเสาหาบียาตในสมัยนบีมุหัมมัด ﷺ
กับการประยุกต์ใช้กับสตรีไทยมุสลิมในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย”

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามบทบาทเสาหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน ใน 4 ด้านดังต่อไปนี้

บทบาท	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ระดับ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
			เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.44	ปานกลาง		
2. ด้านเศรษฐกิจ	3.44	ปานกลาง		
3. ด้านการศึกษา	3.31	ปานกลาง		
4. ด้านการเมือง	3.32	ปานกลาง		
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	3.38	ปานกลาง		

2. ท่านคิดว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้สตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แสดงบทบาทในแต่ละด้านอยู่ในระดับที่กล่าวมาข้างต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างที่จะพัฒนาบทบาทต่างๆ ของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบันให้สอดคล้องกับบทบาทของเสาหาบียาต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ผู้สัมภาษณ์ นายหม่อมมัครอฟลี แวะหะมะ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2557 ตั้งแต่เวลา..... ถึงเวลา.....

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต
2. รองศาสตราจารย์อับดุลเลาะ อับรู
3. รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดซากี เจ๊ะหะ
4. ดร.อับดุลรอหนิง ลือแต
5. ดร.อับดุลรอเซาะ หะมีแย
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชอลิสะห์ หะยีสะมะแอ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฮามีดะฮ์ อาแด
8. อาจารย์สาเกาะห์ บอชู
9. อาจารย์สะติมะ หะยีหามะ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง

ตำราหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลคูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน

ด้วยนายมุหัมมัดรอฟลี แวะหะมะ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาททางสังคมของเสาหาบียาตในสมัยนบีมุหัมมัด ﷺ กับการประยุกต์ใช้กับสตรีไทยมุสลิมในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย” ซึ่งได้กำหนดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิจัย เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาบทบาทสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจที่สามารถให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเรียนเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มในวันพุธที่ 12 เดือนมีนาคม 2557 ระหว่างเวลา 9.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมอิมาม อรรอพอีย์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0-7333-105

โทรสาร 0-7334-8726

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาททางสังคมของเตาะหาบียาตในสมัยนบีมุหัมมัด ﷺ
กับการประยุกต์ใช้กับสตรีไทยมุสลิมในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามบทบาทเตาะหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน

2. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ประกอบด้วยสตรีผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธาน คณะกรรมการ หรือเป็นแกนนำในองค์กรต่างๆ ของสตรีมุสลิมที่มีบทบาทอย่างชัดเจนในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

3. แบบสอบถามมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทต่างๆ ของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งมีทั้งหมด 58 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านการศึกษา และ 4) ด้านการเมือง

4. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบทบาทสตรีมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป และขอเรียนว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามอย่างแน่นอน เนื่องจากแบบสอบถามนี้มิได้ระบุชื่อสกุลของท่าน

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านและขอให้พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตอบแทนในคุณงามความดีของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายมุหัมมัดรอฟลี แวะหะมะ

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

โทรศัพท์ 0896542626 Email Address : roflee543@gmail.com

ตอนที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนดไว้

1. จังหวัดที่อยู่อาศัย บัตตานี ยะลา นราธิวาส
2. อายุ น้อยกว่า 30 ปี 51-60 ปี
 31-40 ปี 60 ปีขึ้นไป
 41-50 ปี
3. วุฒิการศึกษาด้านสามัญ ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาตรี ปริญญาเอก
4. วุฒิการศึกษาด้านศาสนา ไม่ได้เรียน ษะนะวียะฮ์
 อิบติคาลัยฮ์ ปริญญาตรี
 มุตะวัสตีญะฮ์ สูงกว่าปริญญาตรี
5. การดำรงตำแหน่งในชมรม/องค์กรมุสลิมะฮ์ ประธาน
 รองประธาน
 กรรมการ
 อื่นๆ (ระบุ).....
6. ประสบการณ์การทำงานในองค์กรข้างต้น น้อยกว่า 5 ปี 15-20 ปี
 5-10 ปี มากกว่า 20 ปี
 10-15 ปี

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทต่างๆ ของสตรีไทยมุสลิม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

คำชี้แจง ให้ท่านแสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนดไว้

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ก. หารายได้เข้าครอบครัว	✓				
ข. ปกป้องศาสนา		✓			
ค. ให้การศึกษาแก่ลูก				✓	

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อ (ก) แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า สตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในการหารายได้เข้าครอบครัว **อยู่ในระดับมากที่สุด**

สำหรับข้อ (ข) แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า สตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในการปกป้องศาสนา **อยู่ในระดับมาก**

ส่วนข้อ (ค) แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า สตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ลูก **อยู่ในระดับน้อย**

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) บทบาทในด้านสังคมและวัฒนธรรม ท่านคิดว่าสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด					
1. ฟื้นฟูสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ					
2. เจริญและปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ					
3. คະအိတ်หรือเผยแพร่ศาสนาอิสลามแก่สังคม					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม					
5. บริจาคทานให้แก่ผู้ขัดสน					
6. ช่วยเหลือหรือเลี้ยงดูเด็กกำพร้า					
7. บริการสาธารณสุขแก่สังคม					
8. ยับยั้งและห้ามปรามสิ่งที่ไม่ถูกต้องในสังคม					
9. ฟื้นฟูกิจกรรมมัสยิด (عمارة مسجد)					
10. ส่งเสริมและสนับสนุนการละหมาดขณะมาอะฮ์ 5 เวลาที่มัสยิด					
11. ร่วมรับฟังคุฏบะฮ์และละหมาดวันศุกร์ที่มัสยิด					
12. ร่วมละหมาดตะรอวีหฺ (تراويح) ในคืนเดือนรอมฎอนที่มัสยิด					
13. ฟื้นฟูกิจกรรมอติกาฟ (اعتكاف) ในมัสยิดในช่วง 10 วันสุดท้ายของเดือนรอมฎอน					
14. ร่วมละหมาดสุนัตจันทร์คราสหรือสุริยคราสที่มัสยิด					
15. มีส่วนร่วมในการเลือกคู่ครองของตนเอง					
16. มีส่วนร่วมในการเลือกคู่ครองของบุคคลในครอบครัว					
17. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแต่งงานง่ายขึ้น					
18. ช่วยเหลือและเข้าร่วมงานวะลิมะฮ์ (งานมงคลสมรส)					
19. ให้ความปรนนิบัติต่อสามี					
20. ให้ความอุปการะเลี้ยงดูบุพการี					
21. ดูแลและทำงานบ้านทั้งหมด เช่น จัดทำอาหาร ซักเสื้อผ้า ทำความสะอาดบ้านและงานอื่นๆ ภายในบ้าน					
22. ให้ความอบรมเลี้ยงดูลูกๆ					
23. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีแต่งกายที่ปกปิดเอวเราะฮ์ สอดคล้องกับหลักการอิสลาม					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24. มีบทบาทในการเสริมความงามและใช้เครื่องประดับอย่างเหมาะสมโดยไม่ขัดกับหลักศาสนา					
25. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสนทนาและการละเล่นเพื่อความบันเทิงในโอกาสต่างๆ อย่างเหมาะสมและไม่ขัดกับหลักศาสนา					
2) บทบาทในด้านเศรษฐกิจ ท่านคิดว่าสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับใด					
26. เป็นผู้กำหนดในเรื่องค่าสินสอด (มะฮัร) ของตนเองและครอบครัว					
27. เรียกร้องสิทธิของพวกนางในคำมุดอะฮ์ (ทรัพย์สินที่สามีจะต้องมอบให้แก่ภรรยาอันเนื่องจากการหย่า) เมื่อถูกหย่า					
28. เรียกร้องสิทธิในปัจจุบันยังชีพเมื่อถูกทะเลย					
29. เรียกร้องสิทธิของพวกนางในเรื่องทรัพย์สินมรดก					
30. เรียกร้องสิทธิของพวกนางในคำสินไหมทดแทนเมื่อถูกละเมิด					
31. ประกอบอาชีพหรือหารายได้เข้าครอบครัวเมื่อเกิดภาวะจำเป็น					
32. ประกอบอาชีพหรือหารายได้เข้าครอบครัวเพื่อเสริมให้ครอบครัวมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดียิ่งขึ้น					
33. ประกอบอาชีพเพื่อสนองตอบความจำเป็นทางสังคม เช่น เป็นแพทย์ พยาบาล ครู ฯลฯ ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความจำเป็นทางสังคมที่จะต้องมีส่วนร่วมหนึ่งประกอบอาชีพนี้					
34. มีบทบาทในอุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น จัดทำขนมขาย การตัดเย็บเสื้อผ้า ฯลฯ					
35. มีบทบาทในด้านเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำสวน ฯลฯ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
36. มีบทบาทในด้านการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงวัว แพะ เป็ด ไก่ ฯลฯ					
37. มีบทบาทในงานด้านธุรกิจ การค้าขาย					
3) บทบาทในด้านการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
ท่านคิดว่าสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับใด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
38. การสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญในด้านการศึกษา					
39. มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ในด้านศาสนา (فرض عين)					
40. มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ในด้านสามัญหรือสายอาชีพ (فرض كفاية)					
41. สอนหรือสนับสนุนให้มีการสอนอัลกุรอานในหมู่บ้าน					
42. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการท่องจำอัลกุรอาน					
43. มีการสอนหุกุ่ม (บทบัญญัติ) ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรีโดยเฉพาะ					
44. มีบทบาทในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา					
45. มีบทบาทในฐานะผู้สอนในสถานศึกษา					
46. มีบทบาทในฐานะผู้เรียนในสถานศึกษา					
47. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดให้มีการศึกษาศาสนาในหมู่บ้าน					
48. เป็นที่อ้างอิงในเรื่องศาสนาของประชาชนในหมู่บ้าน					
49. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของบุคคลในครอบครัว					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4) บทบาทในด้านการเมือง ท่านคิดว่าสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับใด					
50. การสร้างความสำนึกในการเมืองการปกครอง					
51. การใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					
52. มีส่วนร่วมในการเสนอนโยบายสาธารณะของท้องถิ่น					
53. ให้คำแนะนำหรือเสนอความเห็นทางการเมืองต่อผู้นำ					
54. มีบทบาทในการรณรงค์และเชื้อฟังกต่อผู้นำ					
55. ปกป้องอุดมการณ์ศาสนาเมื่อถูกคุกคาม					
56. มีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพในสังคม					
57. ปกป้องผลประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ					
58. สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มองค์กรของสตรี					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ฉ
ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทต่างๆ ของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. บทบาทในด้านสังคมและวัฒนธรรม มี 25 คำถาม คือข้อ 1-25
2. บทบาทในด้านเศรษฐกิจ มี 12 คำถาม คือ ข้อ 26-37
3. บทบาทในด้านการศึกษา มี 10 คำถาม คือ ข้อ 38-47
4. บทบาทในด้านการเมือง มี 8 คำถาม คือ ข้อ 48-55

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ				IOC
	1	2	3	4	
1	1	1	1	1	1
2	1	1	1	1	1
3	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1
7	1	1	1	1	1
8	1	1	1	1	1
9	1	1	1	1	1
10	1	1	1	0	0.75
11	1	1	1	0	0.75
12	1	1	1	1	1
13	1	1	1	0	0.75
14	1	1	1	0	0.75
15	1	1	1	1	1
16	1	1	1	1	1
17	1	1	1	1	1
18	1	1	1	1	1
19	1	1	1	1	1
20	1	1	1	1	1

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ				IOC
	1	2	3	4	
21	1	1	1	1	1
22	0	1	1	1	1
23	1	1	1	1	1
24	1	1	1	1	1
25	1	1	1	1	1
26	1	1	1	0	0.75
27	1	1	1	1	1
28	1	1	1	1	1
29	1	1	1	0	0.75
30	1	1	1	0	0.75
31	1	1	1	1	1
32	1	1	1	1	1
33	1	1	1	1	1
34	1	1	1	1	1
35	1	1	1	1	1
36	1	1	1	1	1
37	1	1	1	1	1
38	1	1	1	1	1
39	1	1	1	1	1
40	1	1	1	1	1

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ				IOC
	1	2	3	4	
41	1	1	1	1	1
42	1	1	1	0	0.75
43	1	1	1	1	1
44	1	1	1	1	1
45	1	1	1	1	1
46	1	1	1	1	1
47	1	1	1	1	1
48	1	1	1	1	1
49	1	1	1	1	1
50	1	1	1	1	1
51	1	1	1	1	1
52	1	1	1	1	1
53	1	1	1	1	1
54	1	1	1	1	1
55	1	1	1	1	1

ภาคผนวก ข

ดัชนีเทียบรายนามบุคคลที่เป็นภาษาไทยกับภาษาอาหรับ

ก. รายนามสตรี

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
กอมิเราะฮ์ ภรรยาของมัดสุก อิบну อัลอญฺดะฮ์	قَمِيرَة امرأة مسروق بن الأجدع
กัอยละฮ์ อัลอันมารียะฮ์	قَبِيلَة الأُمَارِيَّة
กอรีเราะฮ์ บินต์ อัลหาริษ อัลอุตวารียะฮ์	قَرِيرَة بنت الحارث العُتَوَارِيَّة
กะบีเราะฮ์ บินต์ อิบิสุฟยาน	كَبِيرَة بنت أبي سفيان
กะรีมะฮ์ บินต์ ฮัมมาม	كَرِيمَة بنت هَمَّام
กะรีมะฮ์ บินต์ ฮูมาม	كَرِيمَة بنت هُمَام
กับชะฮ์ บินต์ อิบิ มรัยัม	كَبِشَة بنت أبي مریم
กุดัยละฮ์ บินต์ อับดุลอุซซา	كُتَيْلَة بنت عبد العزى
กุนัยชะฮ์ บินต์ มะอัน อิบनु อาศิม	كُنَيْشَة بنت معن بن عاصم
กุอัยยะฮ์ บินต์ สะอ์ด อัลอัสละมียะฮ์	كُعْبِيَة بنت سعد الأسلمية
กีร์กออ์	خَرْقَاء
คอลีละฮ์ บินต์ อนัส อัลอันศอริยะฮ์	خَلِيدَة بنت أنس الأنصارية
กันส่าฮ์ บินต์ กิซาม	خَنْسَاء بنت خِذَام
คัยเราะฮ์ บินต์ อิบิ หัครัด อัลอัสละมียะฮ์	خَيْرَة بنت أبي حَدرَد الأسلمي
คุชัยมะฮ์ บินต์ ญะฮัม อิบनु กัอยส์ อัลอับดะรียะฮ์	خَزِيمَة بنت جهم بن قيس العبدرية
คุชัยมะฮ์ บินต์ ซาบิต	خَزِيمَة بنت ثابت
คุศัยละฮ์ บินต์ อามิร	خَصِيلَة بنت عامر
เคาละฮ์ บินต์ กัอยส์ อัลญะฮันนิยะฮ์	خَوْلَة بنت قيس الجهنية
เคาละฮ์ บินต์ หะกิม	خَوْلَة بنت حكيم
เคาละฮ์ บินต์ หะกิม อัลสุละมียะฮ์	خَوْلَة بنت حكيم السُّلَمِيَّة
ฆุชัยยะฮ์	غُزِيَّة

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
หุมัยสะฮ์ อัลอะตะเกียฮ์	شُمَيْسَةَ الْعَتَكِيَّةِ
ซัยนับ บินต์ ก็อยส์ อิบนุ มักรอมะฮ์ อิบนุ อัลมุกฏอลิบ	زينب بنت قيس بن مخزومة بن المطلب
ซัยนับ บินต์ กุซัยมะฮ์	زينب بنت خزيمة
ซัยนับ บินต์ ญะหุช	زينب بنت جحش
ซัยนับ บินต์ อัลสะฮ์มียะฮ์	زينب بنت السهمية
ซัยนับ อัลอันศอริยะฮ์	زينب الأنصارية
จินนีเราะฮ์	زينيرة
ซุบัยยะฮ์ บินต์ อัลมุลลิล	طبيبة بنت المعلل
ญะฆาม บินต์ อัลริยาน	جذام بنت الريان
ญะฆะมิละฮ์ บินต์ อับบาด	جميلة بنت عبّاد
ญัมอะฮ์ บินต์ หาบิส อัลอัยยาดีฮ์	جمعة بنت حابس الأيادي
ญัสเราะฮ์ บินต์ คะญาญะฮ์ อัลอามิรียะฮ์	جسرة بنت دجاجة العامرية
ญาริยะฮ์ บินต์ อัมร์	جارية بنت عمرو
ญุฆามะฮ์ บินต์ ญันคัล อัลอะสะตียะฮ์	جذامة بنت جندل الأسدية
ญุวัยรียะฮ์ บินต์ อัลฮาริษ	جويرية بنت الحارث
ญุบาอะฮ์ บินต์ อัลซุบัยร์	ضباعة بنت الزبير
ญุบาอะฮ์ บินต์ อามิร อิบนุ กุรอฎุ	ضباعة بنت عامر بن قرط
ญุอริยะฮ์ บินต์ รอบีอะฮ์ อิบนุ นะซาร์	ضرية بنت ربيعة بن نزار
ดะฮ์มาฮ์	دهماء
ดักตะนุส	دختنوس
ดิกเราะฮ์ อุม്മ์ อับดุลเราะห์มาน อิบนุ อุซัยนะฮ์	دِقْرَةُ أُمِّ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أُدَيْنَةَ
ดะฮ์นาต บินต์ กุลัยบ์	دُهْنَاءُ بنت كليب
นะญาห์	نجاح
นาอิละฮ์ บินต์ อัลฟะรอฟีเสาะฮ์ อัลหะนะฟิยะฮ์	نائلة بنت الفرافصة الحنفية
นุสัยบะฮ์ บินต์ กะอับ	نسيبة بنت كعب

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
บะรอกะฮ์ บินต์ ยะซาร์	بركة بنت يسار
บะรอกะฮ์ อัลหะบะชียะฮ์	بركة الحبشية
บะร็ีเราะฮ์	بُرَيْرَة
บรัชะฮ์ บินต์ มัสอูด อิบนุ อัมร์ อิบนุ อุมัยร์ อัลฆะกอฟีย์	برزة بنت مسعود بن عمرو بن عمير الثقفي
บรัวะฮ์ บินต์ วาซิก	بَرْوَع بنت واشق
บรัวะฮ์ บินต์ อุกบะฮ์	بروع بنت عقبة
บุณานะฮ์ บินต์ ยะซีด อัลอับชะมิยะฮ์	بُنَانَة بنت يزيد العَبْشَمِيَّة
บุสเราะฮ์ บินต์ ค็อฟวาน	بسرة بنت صفوان
ฟาหิตะฮ์ บินต์ อบี ฏอลิบ	فاخته بنت أبي طالب
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ ก็อยส์	فاطمة بنت قيس
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ ค็อฟวาน อัลกินานียะฮ์	فاطمة بنت صفوان الكنانية
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ เสาคะฮ์ อิบนุ อบี ฏุบัยฮ์ อัลญุสะนียะฮ์	فاطمة بنت سودة بن أبي ضبيس الجهنية
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ อบี หุบัยฮ์	فاطمة بنت أَبِي حُبَيْشٍ
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ อัลกอมะฮ์	فاطمة بنت علقمة
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ อัลค็อฏฏอบ	فاطمة بنت الخطاب
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ อัลค็อรซับบ อัลอะฆอริยะฮ์	فاطمة بنت الخرشب الأغارية
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ อัลมุญัลลัต	فاطمة بنت المجلل
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ อัลมุนซิริ	فاطمة بنت المنذر
ฟาฏิมะฮ์ บินต์ อัลวะลีด	فاطمة بنت الوليد
ฟาฏิมะฮ์ อัลคุซาอียะฮ์	فاطمة الخُزَاعِيَة
ฟาริอะฮ์ บินต์ อบี สุฟยาน อิบนุ หัรบ	فارعة بنت ابي سفيان بن حرب
ฟุกัยซะฮ์ บินต์ ยะซาร์	فُكَيْهَة بنت يسار
ฟุร็อยยะฮ์ บินต์ มาลิก อิบนุ สีนาน	فُرَيْعَة بنت مالك بن سينان
ฟุร็อยยะฮ์ บินต์ มุอ้าวิช	فريعة بنت معوذ

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
มะลิเกะซ บินต์ คอริญะซ	مليكة بنت خارجة
มรัฎานะซ อุมม์ อัลกอมะซ อิบนุ อบี อัลกอมะซ	مرجانة أم علقمة بن ابي علقمة
มาริยะซ บินต์ อัลญอัยด์ อิบนุ ฎ็อบเราะซ	مارية بنت الجعيد بن ضبرة
มิห์ญะนะซ เสาดาอ์	مِحْجَنَة سَوْدَاء
มุลัยกะซ บินต์ มาลิก อิบนุ อะดีย	مليكة بنت مالك بن عدي
มุลัยกะซ อุมม์ อัลสาอิบ	مُليكة أم السائب
มุสตะซ อัลอัยชะรียะซ	مُسَّة الأزدرية
มุลัยกะซ	مُسيكة
มุลัยกะซ อัลมักกียะซ อุมม์ ยูซุฟ อิบนุ มาฮิก	مُسيكة المكية أم يوسف بن ماهك
มูอาชะซ อัลอะดะวียะซ บินต์ อับดุลลอฮ์	مُعَاذَة العَدَوِيَّة بنت عبد الله
รอมละซ บินต์ อบี เอฟ อัลตะฮ์มียะซ	رملة بنت أبي عوف السهمية
ร็อยญะซ บินต์ ค็อกร์ อิบนุ อามิร	ربيعة بنت صخر بن عامر
ร็อยญะซ บินต์ อัลฮาริษ อิบนุ ญุบัยละซ	ربيعة بنت الحارث بن جُبيلة
ร็อยญะซ บินต์ มุแนบะซ	ربيعة بنت مُنَبَّه
ร็อยญะซ บินต์ อับดุลลอฮ์	ربيعة بنت عبد الله
ร็อยญะซ บินต์ อัลฮาริษ	ربيعة بنت الحارث
รออิญะซ บินต์ สุฟยาน อัลคอซาอียะซ	رائطة بنت سفيان الخزاعية
รออิญะซ บินต์ หัยยาน	رائطة بنت حَيَّان
รูก็อยเกะซ บินต์ คุวัยลิด	رُقَيْقَة بنت خويلد
รูก็อยเกะซ บินต์ ค็อยฟัย อิบนุ ฮาซิม	رُقَيْقَة بنت صيفي بن هاشم
รูก็อยเกะซ อัลอัสละมียะซ	رُقَيْدَة الأسلمية
ลุบัยนะซ	لُبَيْنَة
ลุบาบะซ บินต์ อัลฮาริษ	لُبَابَة بنت الحارث
ลุบาบะซ บินต์ อัลฮาริษ อัลฮิลาลียะซ	لُبَابَة بنت الحارث الهلالية
ไลลา บินต์ อบี หัยมะซ	ليلى بنت أبي حثمة
ศอไฟยะซ บินต์ อับดุลมุฏฏอลิบ	صَفِيَّة بنت عَبْدِ الْمُطَّلِب

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
ศอไฟยะฮ์ บินต์ ซัยบะฮ์	صَفِيَّةُ بِنْتُ شَيْبَةَ
ศอไฟยะฮ์ บินต์ ซัยบะฮ์ อัลอับดะรียะฮ์	صَفِيَّةُ بِنْتُ شَيْبَةَ الْعَدْرِيَّةِ
ศอไฟยะฮ์ บินต์ ซัยบะฮ์ อิบนุ อุษมาน	صَفِيَّةُ بِنْتُ شَيْبَةَ بْنِ عَثْمَانَ
ศอไฟยะฮ์ บินต์ อับดุลมุลฏอลิบ	صَفِيَّةُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
ศอไฟยะฮ์ บินต์ อัสมะฮ์	صَفِيَّةُ بِنْتُ عَصْمَةَ
ศุมัยยะฮ์ อัลลัยษียะฮ์	صُمَيْتَةُ اللَّيْثِيَّةِ
ศุหุร บินต์ ลุกมาน	صُحْرُ بِنْتُ لُقْمَانَ
ศุฮัยเราะฮ์ บินต์ ฉัยฟัร	صُحَيْرَةُ بِنْتُ حَيْفَرٍ
ศุบัยยะฮ์ บินต์ หันศอละฮ์ อัลอัสละมียะฮ์	ثُبَيْتَةُ بِنْتُ حَنْظَلَةَ الْأَسْلَمِيَّةِ
ศุวัยละฮ์ บินต์ อัสลัม	ثُوَيْلَةُ بِنْتُ أَسْلَمٍ
สะวาเดฮ์	سَوَادَةُ
สะอ์ดะฮ์ บินต์ กุมามะฮ์	سَعْدَةُ بِنْتُ قُمَامَةَ
สะอ์ดา บินต์ กุรีอยซ์	سَعْدَى بِنْتُ كُرَيْزٍ
สะฮ์ละฮ์ บินต์ สุฮัยล์	سَهْلَةُ بِنْتُ سُهَيْلٍ
สะฮ์ละฮ์ บินต์ สุฮัยล์ อิบนุ อัมร์	سَهْلَةُ بِنْتُ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو
สัมรอฮ์ บินต์ นุฮัยกั	سَمْرَاءُ بِنْتُ نُهَيْكٍ
สัลมา บินต์ ก็อยส์ อิบนุ อัมร์ อัลนะญารียะฮ์ อัลอันศอรียะฮ์	سَلْمَى بِنْتُ قَيْسِ بْنِ عَمْرٍو النَّجَارِيَّةِ الْأَنْصَارِيَّةِ
สัลมา บินต์ ค็อคร์	سَلْمَى بِنْتُ صَخْرٍ
สัลมา บินต์ อัมร์ อิบนุ ซัยด์	سَلْمَى بِنْتُ عَمْرٍو بْنِ زَيْدٍ
สัลมา บินต์ อุมัยล์	سَلْمَى بِنْتُ عُمَيْسٍ
สัลมา หรือ อุมม์ รอไฟอ์	سَلْمَى أَوْ أُمِّ رَافِعٍ
สัลมา อัลบิกรียะฮ์	سَلْمَى الْبَكْرِيَّةِ
สาอิบะฮ์ ทาสหญิงของอัลฟากิฮ์ อิบนุ อัลมุฆมิเราะฮ์	سَائِبَةُ مَوْلَاةِ الْفَاكِهِ بْنِ الْمَغِيرَةِ
ศุบัยยะฮ์ บินต์ อัลฮาริษ อัลอัสละมียะฮ์	سَبِيْعَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ الْأَسْلَمِيَّةِ

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
สุบัยยะฮ์ อัลอัศละมียะฮ์	سُبَيْعَةُ الْأَسْلَمِيَّةِ
สุมัยยะฮ์ บินต์ กุบบาฏ	سُمَيَّةُ بِنْتُ حُبَّاطٍ
สุมัยยะฮ์ อัลบัศรียะฮ์	سُمَيَّةُ الْبَصْرِيَّةِ
สุมัยร็อฮ์ บินต์ ก็อยส์	السُّمَيْرَاءُ بِنْتُ قَيْسٍ
สุหัยละฮ์	سُحَيْلَةٌ
สุฮัยละฮ์ บินต์ มัสอูด	سهيلة بنت مسعود
เสาคะฮ์ บินต์ ชะฮ์เราะฮ์ อิบน์ กิลาบ	سودة بنت زهرة بن كلاب
เสาคะฮ์ บินต์ ชัมอะฮ์	سودة بنت زمعة
เสาคะฮ์ บินต์ อับดุลมุฮัมมัด อัลญะฮันนิยะฮ์	سودة بنت أبي ضُبَيْسِ الْجُهَنِيَّةِ
เสาวะฮ์ บินต์ มิสเราะฮ์	سودة بنت مسرح
หะบิบะฮ์ บินต์ อับดุลคิลลาฮ์ อิบน์ ญะหฺ วัลอะสะดียะฮ์	حبيبة بنت عبيدالله بن جحش الأسديّة
หะมามะฮ์	حمامة
หะสะนะฮ์ อุม്മ์ ชุเราะหฺ บิล อิบน์ หะสะนะฮ์	حسنة أم شرحبيل بن حسنة
หัมมะฮ์ บินต์ ญะหฺ	حَمْنَةُ بِنْتُ جَحْشٍ
หัมมะละฮ์ บินต์ อับดุลมุฮัมมัด อัลอัศวัต อิบน์ ญะซีมะฮ์	حرملة بنت عبد بن الأسود بن جذيمة
หุญัยเราะฮ์ บินต์ หุคัยยอน์	حُجَيْرَةُ بِنْتُ حَصِينٍ
เหวอาฮ์ บินต์ ชะซีด อิบน์ ลินาน	حواء بنت يزيد بن سنان
อัยชะฮ์ บินต์ คอบิล อัลกอซายิยะฮ์	عزّة بنت خابِل الخَزَاعِيَّةِ
อับคะฮ์ บินต์ อับดุลมุฮัมมัด อิบน์ นัจญะฮ์	عبدة بنت عبدالعزيز بن نضلة
อัฟร็อฮ์ บินต์ อุบัยด์	عَفْرَاءُ بِنْتُ عُبَيْدٍ
อัมเราะฮ์ บินต์ อับดุลเราะหฺมาน	عَمْرَةَ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
อัมเราะฮ์ บินต์ รอวาหะฮ์	عمرة بنت رواحة
อัมเราะฮ์ บินต์ อับดุลเราะหฺมาน	عمرة بنت عبد الرحمن
อัมเราะฮ์ บินต์ อับดุลเราะหฺมาน อัลอันศอรียะฮ์	عَمْرَةَ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيَّةِ

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อัมเราะฮ์ บินต์ อัลสะอ์ดีฮ์	عَمْرَةَ بِنْتِ السَّعْدِيِّ
อรัวา บินต์ กุร็อยซ	أرُوى بنت كُريز
อรัวา บินต์ อปี อัลอาศ อิบну อุมัยยะฮ์	أرُوى بنت أبي العاص بن أمية
อรัวา บินต์ อับดุลมุลฏอลิบ	أرُوى بنت عبد المطلب
อัลคุนสาฮ์	الخنساء
อัลชีฟาฮ์ บินต์ อับดุลลอฮ์	الشفاء بنت عبد الله
อัลชีฟาฮ์ อุม്മ์ สุไลมาน อิบну อปี หัยมะฮ์	الشفاء أم سليمان بن أبي حثمة
อัลนะฮ์ดิยะฮ์	النهدية
อัลนากอมียะฮ์	الناقمية
อัลบะฆูม บินต์ อัลมุฮ์ซัล	البُغُوم بنت المُعَدَّل
อัลฟาริอะฮ์ บินต์ อัซอัด	الفارعة بنت أسعد
อัลรุบัยยิฮ์ บินต์ มุอัwwิซ อิบну อ็ฟรอฮ์	الرُبَيْع بنت مُعَوِّذ بن عفرأ
อัลรุบัยยิฮ์ บินต์ อัลนัจร	الرُبَيْع بنت النَّضْر
อัลศ็อมมาฮ์ บินต์ บุสร	الصَّمَاء بنت بُسر
อัลสะวา บินต์ อัลอะฮ์ยัส	السوا بنت الأعيس
อัลหาลาฮ์ บินต์ ตะวัยต อิบну หะบิบ	الحولاء بنت تَوَيْت بن حبيب
อัลหาลาฮ์ บินต์ ตะวัยต	الحولاء بنت تُوَيْت
อัลอาลียะฮ์ บินต์ สuibยฮ์	العالية بنت سُبيح
อัสมาฮ์ บินต์ มัรวาน	عَصْمَاء بنت مَرَوَانَ
อัสมาฮ์ บินต์ มุคัรริบะฮ์	أسماء بنت مُخَرَّبَة
อัสมาฮ์ บินต์ ยะซีด อิบну อัลสะกัน	أسماء بنت يزيد بن السكن
อัสมาฮ์ บินต์ สะลามะฮ์	أسماء بنت سلامة
อัสมาฮ์ บินต์ สะลามะฮ์ อิบну มุค็อรโรบะฮ์	أسماء بنت سلامة بن مُخَرَّبَة
อัสมาฮ์ บินต์ อัมร	أسماء بنت عمرو
อัสมาฮ์ บินต์ อุมัยยฮ์	أسماء بنت عُميس
อาติกะฮ์ บินต์ ซัยด์	عاتكة بنت زيد

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อาติกะฮ์ บินต์ มุรเราะฮ์ อิบну ฮิลาล	عاتكة بنت مرة بن هلال
อาติกะฮ์ บินต์ เอาฟ	عاتكة بنت عوف
อามะนะฮ์ บินต์ รุกัยยะฮ์	أمينة بنت رُقَيْس
อามินะฮ์ บินต์ กัยยะฮ์ อิบну อับดุลลอฮ์	أمينة بنت قيس بن عبد الله
อามินะฮ์ บินต์ อัลฮักรอม	أمينة بنت الأرقم
อามิร อิบну อัลศอริบ	عامر بن الظرب
อาอิชะฮ์ บินต์ กุคัมมะฮ์	عائشة بنت قدامة
อุกัยยะฮ์ บินต์ อุบัยด์ อิบну อัลฮาริษ	عُقَيْلة بنت عبيد بن الحارث
อุมม์ กัยยะฮ์ บินต์ มุหฺซีน	أم قيس بنت محسن
อุมม์ กะษีร บินต์ ยะซีด	أم كثير بنت يزيد
อุมม์ กัลญุม บินต์ มุมามะฮ์	أم كلثوم بنت ثمامة
อุมม์ กัลญุม บินต์ สุฮัยล์	أم كلثوم بنت سهيل
อุมม์ กัลญุม บินต์ สุฮัยล์ อิบну อัมร์	أم كلثوم بنت سهيل بن عمرو
อุมม์ กัลญุม บินต์ อุกบะฮ์	أم كلثوم بنت عقبة
อุมม์ กัลญุม อัลลัษษะฮ์	أم كلثوم اللثبية
อุมม์ กิซฏูม	أم قِطْم
อุมม์ กุรฺฮ์ อัลคอซาอียะฮ์	أم كُرْز الخزاعية
อุมม์ คอริญะฮ์ บินต์ สะอูด อิบну อับดุลลอฮ์	أم خارجة بنت سعد بن عبد الله
อุมม์ คีฮัลลาต	أم خلّاد
อุมม์ ชะริก	أم شريك
อุมม์ ชะริก มุซัยยะฮ์ บินต์ ญาบิร	أم شريك غزية بنت جابر
อุมม์ ชุร็อยก์ อัลอันศอริยะฮ์	أم شريك الأنصارية
อุมม์ ชุเราะหฺบิล บินต์ หะสะนะฮ์	أم شرحبيل بنت حسنة
อุมม์ ชัรเราะฮ์	أم ذرّة
อุมม์ ชัรเราะฮ์ อัลมะคะนียะฮ์	أم ذرّة المدنية
อุมม์ ชุฟัร	أم زُفَر

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อุम्म ญะมิล	أم جميل
อุम्म ญะมิล บินต์ อัลค็อฏฏอบ	أم جميل بنت الخطاب
อุम्म ญะมิล บินต์ อัลมุญัลลัต	أم جميل بنت المُجَلَّل
อุम्म ญุหัยร อัลอามิรียะฮ์	أم جَحَدَر العَامِرِيَّة
อุम्म ญุนคอบ	ام جندب
อุम्म ญุบัยฎ์	أم نُبَيْط
อุम्म ญุญัยด์	أم بجيد
อุम्म บุรคะฮ์ บินต์ อัลมุนชีร	أم بردة بنت المنذر
อุम्म มะนีฮ์	أم منيع
อุम्म มะอ์กิล อัลอะสะดียะฮ์	أم مَعْقِل الأَسَدِيَّة
อุम्म ม้านบูซ	أم منبوذ
อุम्म มัรยัด อัลอัศละมียะฮ์	أم مرثد الأَسْمِيَّة
อุम्म มิสฏะหะห์ บินต์ อิบิ รุสม์ อิบนุ อับดุลมุฏฏอลิบ	أم مسطح بنت أبي رُهم بن عبد المطلب
อุम्म มุฏฏอฮ์ อัลอัศละมียะฮ์	أم مُطَاع الأَسْمِيَّة
อุम्म มุบัชชีร อัลอันศอริยะฮ์	أم مُبَشَّر الأنصاريَّة
อุम्म ริอ์ละฮ์ อัลกุชัยริยะฮ์	أم رِعْلَة القُسَيْرِيَّة
อุम्म รุมาน บินต์ อามิร	أم رومان بنت عامر
อุम्म วรรอเกาะฮ์	أم ورقة
อุम्म ศุบัยยะฮ์ เคาะละฮ์ บินต์ ก็อยส์ อัลญุสะนียะฮ์	أم صُبَيَّة خولة بنت قيس الجُهَنِيَّة
อุम्म ตะลีฎ	أم سَلِيطٍ
อุम्म ตัยฟ	أم سيف
อุम्म ตาลิม บินต์ มาลิก อัลรอติบิยะฮ์	أم سالم بنت مالك الراسبية
อุम्म ตินาน อัลอัศละมียะฮ์	أم سنان الأَسْمِيَّة
อุम्म สุนบุละฮ์ อัลมาลิกิยะฮ์ อัลกอซายิยะฮ์	أم سنبله المالكية الخزاعية
อุम्म สุลัยม์ บินต์ มิลฮาน	أم سُليْم بنت مِلْحان

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อุम्म หะกิม บินต์ อัลฮาริษ	أم حكيم بنت الحارث
อุम्म หะบิบ บินต์ สะอีด อิบนุ ยัรบูอ์	أم حبيب بنت سعيد بن يربوع
อุम्म หะบิบะฮ์ บินต์ นะบาตะฮ์ อัลอะสะดียะฮ์	أم حبيبة بنت نباتة الأسدية
อุम्म หะบิบะฮ์ บินต์ อปี สุฟยาน	أم حبيبة بنت أبي سفيان
อุम्म หุฟัยด์ บินต์ อัลฮาริษ	أم حفيد بنت الحارث
อุम्म หุฟัยด์ อัลฮิลาลียะฮ์	أم حفيد الهلالية
อุम्म หุมัยด์	أم حميد
อุम्म อะฏียะฮ์ อัลอันศอรียะฮ์	أم عطية الأنصارية
อุम्म อันมาร์	أم انمار
อุम्म อัยมัน	أم أيمن
อุम्म อัยยูบ	أم أيوب
อุम्म อัลกัลฆุม บินต์ รสุลิลลาฮ์	أم كلثوم بنت رسول الله
อุम्म อัลญะฮาก บินต์ มัสอูด	أم الضحاک بنت مسعود
อุम्म อัลดัจรอาฮ์	أم الدرداء
อุम्म อัลฟัยฎ์	أم الفضل
อุम्म อัลฟัยฎ์ อัลฮิลาลียะฮ์	أم الفضل الهلالية
อุम्म อัลฟัยฎ์ บินต์ อัลฮาริษ	أم الفضل بنت الحارث
อุम्म อัลมุนษิร	أم المنذر
อุम्म อัลมุนษิร บินต์ กัจญ์ฮ์ อัลอันศอรียะฮ์	أم المنذر بنت قيس الأنصارية
อุम्म อัลรอบบาบ	أم الرباب
อุम्म อัลอะลาฮ์ อัลอันศอรียะฮ์	أم العلاء الأنصارية
อุम्म อามิร อัลอัชชะดียะฮ์	أم عامر الأشهلية
อุम्म อุบัยฮ์	أم عبيس
อุम्म อุมาเราะฮ์	أم عمارة
อุम्म ฮานีฮ์ บินต์ อปี ฎอลิบ	أم هانيء بنت ابي طالب
อุम्म ฮิซาม บินต์ ฮาริษะฮ์ อิบนุ อัลนุอ์มาน	أم هشام بنت حارثة بن النعمان

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อุम्मะฮ์ บินต์ คอลิด อิบน์ สะอิด	أُمَّةُ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ
อุมัษนะฮ์ บินต์ คอลัฟ อิบน์ อัศอัด อัลคอซาลีฮ์	أُمَيَّةُ بِنْتِ خَلْفِ بْنِ أَسْعَدِ الْخَزَاعِيِّ
อุมัษมะฮ์ บินต์ ชะรอหีล	أُمَيْمَةُ بِنْتِ شَرَاهِيلَ
อุมัษมะฮ์ บินต์ บิซร์	أُمَيْمَةُ بِنْتِ بَشْرٍ
อุมัษมะฮ์ บินต์ รุกี๊ยะเกาะฮ์	أُمَيْمَةُ بِنْتِ رُقَيْقَةَ
อุมัษมะฮ์ บินต์ อับด์ อิบน์ บิญาด	أُمَيْمَةُ بِنْتِ عَبْدِ بْنِ بَجَادٍ
อุมัษมะฮ์ บินต์ อับดุลมุฏฏอลิบ	أُمَيْمَةُ بِنْتِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
อุมัษยะฮ์ บินต์ กิ๊ยะส อิบ อัลคีออลต์ อัลฆิฟารียะฮ์	أُمَيَّةُ بِنْتِ قَيْسِ أَبِي الصَّلْتِ الْغَفَارِيَّةِ
อุมัษยะฮ์ บินต์ อับดิลลาฮ์	أُمَيَّةُ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ
อุมัษร์ อิบน์ อะคีฮ์	عُمَيْرُ بْنُ عَدِيِّ
อุมัษเราะฮ์ บินต์ ญบัยร์	عُمَيْرَةُ بِنْتِ جُبَيْرٍ
อุมัษเราะฮ์ บินต์ อัลสะอ์ดีฮ์	عُمَيْرَةُ بِنْتِ السَّعْدِيِّ
อุมาเราะฮ์ บินต์ หัมซะฮ์ อิบน์ อับดุลมุฏฏอลิบ	عُمَارَةُ بِنْتِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
ฮาละฮ์ บินต์ คุวัยลิด	هَالَةُ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ
ฮินด์ บินต์ ชะริก อิบน์ ซับบาน อัลบัสรียะฮ์	هِنْدُ بِنْتِ شَرِيكِ بْنِ زَبَّانِ الْبَصْرِيَّةِ
ฮินด์ บินต์ มุئابบิฮ์ อิบน์ อัลหุญญาญ	هِنْدُ بِنْتِ مُنَبِّهِ بْنِ الْحَجَّاجِ
ฮินด์ บินต์ อิบ อุมัษยะฮ์	هِنْدُ بِنْتِ أَبِي أُمَيَّةِ
ฮินด์ บินต์ อัลคุนส์ อัลอัยยาดียะฮ์	هِنْدُ بِنْتِ الْخُنْسِ الْأَيَّادِيَّةِ
ฮินด์ บินต์ อุตบะฮ์	هِنْدُ بِنْتِ عُتْبَةَ
ฮุซัยละฮ์	هُزَيْلَةُ
ฮุซัยละฮ์ บินต์ อัลหาริษ อิบน์ หัซน อิบน์ บะญีร อิบน์ อัลสุซัม	هُزَيْلَةُ بِنْتِ الْحَارِثِ بْنِ حَزْنِ بْنِ بَجِيرِ بْنِ الْهَزْمِ
ฮุมัษนะฮ์ บินต์ คอลัฟ	هُمَيْمَةُ بِنْتِ خَلْفِ

ข. รายนามบุรุษ

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
กอตาคะฮ์ อิบน์ คีอามะฮ์ อัลตุคูตีฮ์	قتادة بن دعامة السدوسي
กัอยส์ อิบน์ อัลกอฎีม	قيس بن الخطيم
กัอยส์ อิบน์ อัลหาริษ	قيس بن الحارث
กัอยส์ อิบน์ อาศิม อัลมิน กอริฮ์	قيس بن عاصم المنقري
กุกามะฮ์ อิบน์ มัสอูน	قدامة بن مظعون
กูรอเซาะฮ์ อิบน์ กะอูบ์	قُرطَة بن كعب
ค็อบบาบ อิบน์ อัลอะรัตต์	خبّاب بن الأرتّ
คอลิด อิบน์ ซักวาน	خالد بن ذكوان
คอลิด อิบน์ หิซาม อิบน์ กุวัยลิด	خالد بن حزام بن خويلد
ฌัยลาน อิบน์ สะละมะฮ์	غيلان بن سلمة
ชะฮ์ร์ อิบน์ เหาซิบ อัลชามิฮ์	شَهْر بن حَوْشب الشاميّ
ซัมมาส อิบน์ อุษมาน อัลมัคซุมิฮ์	شَمَّاسُ بنُ عثمانَ المَخْزُوميّ
ซุตัยร์ อิบน์ ซะกัล อิบน์ หุมัคค์ อัลอับตีฮ์	شُتَيْر بن سَكَل بن حُميد العَبْسيّ
ซักวาน อิบน์ สอลิห์ อัลสะมาน	ذَكوان أبو صالح السَّمان
ซัยด์ อิบน์ อัมร์ อิบน์ นุฟัยล์	زيد بن عمرو بن نفيل
ซียาด อิบน์ อัลสะกัน	زياد أبو السكن
ญะหฺษ อิบน์ ริยาบ	جحش بن رياب
ญัฮัม อิบน์ กัอยส์	جَهْم بن قيس
ฎัมเราะฮ์ อิบน์ หะบิบ	ضمرة بن حبيب
ฎัลัยบ์ อิบน์ อุมัยร์	طليب بن عمير
คะฮ์มาฮ์	دهماء
ตะมีม อัลดารีฮ์	تميم الداري
ตะมีม อิบน์ อบี อิบน์ มุกบัล	تميم بن أبي بن مقبل
นะบิฮ์ อิบน์ อัลหัจญญาน	نبيه بن الحجاج
นุบัยฎ์ อิบน์ ญาบิร	نُبَيْط بن جابر

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
นุอัยม์ อิบน์ อับดุลลาฮ์ อัลนะฮาม	نعيم بن عبد الله النحام
บักร์ อิบน์ อับดุลลอฮ์ อิบน์ รอบีอ์ อัลอันศอริยฺ	بكر بن عبد الله بن ربيع الأنصاريّ
บัยหะเราะฮ์ อิบน์ ฟิรอศ อัลกุซัยรียฺ	بَيْحَرَة بن فراس القُشَيْرِي
ฟัยรูซ อัลไคละมียฺ	فيروز الديلمي
ฟุฎัยล์ อิบน์ มัรซูก	فُضَيْل بن مرزوق
มะลิกะฮ์ บินต์ คอริญะฮ์	مليكة بنت خارجه
มักรอมะฮ์ อิบน์ เนาฟัด	مخرمة بن نوفل
มันโซร อิบน์ ซับบาน อัลฟะซารียฺ	المنظور بن زبان الفزاري
มัยมูน อิบน์ มะฮ์รอน	ميمون بن مهران
มาลิก อิบน์ ชะมะอะฮ์	مالك بن زَمْعَة
มิกดาม อิบน์ มะอ์ดียฺ กะริบ	مقدام بن معدي كرب
มูญาฮิด อิบน์ ญับร์ อัลมักกียฺ	مجاهد بن جَبْر المَكِّيّ
มูหซิน อิบน์ อิบี ก็อยล์	محسن بن أبي قيس
มูอาวิยะฮ์ อิบน์ บักร์	معاوية بن بكر
มูอาวิยะฮ์ อิบน์ สุวัยล์	معاوية بن سُويْد
ยะซีด อิบน์ มุอ์ติบ	يزيد بن معتب
ยะซีด อิบน์ อัลอะศ็อม	يزيد بن الأصم
ยะซีด อิบน์ สุรมุซ	يزيد بن هُرْمُز
ยะหฺยา อิบน์ อิบี สะลิม	يحيى بن أبي سليم
ยะหฺยา อิบน์ อิบี อนุยสะฮ์	يحيى بن أبي أنيسة
ร็อยฎะฮ์ อัลหะนะฟียะฮ์	ريطة الحنفية
ริฟาอะฮ์ อัลกุรอศียฺ	رِفَاعَة القُرْظِيّ
ละกีฎ อิบน์ ชุรอเราะฮ์	لقيط بن زرارة
วะรอเกาะฮ์ อิบน์ เนาฟัด	ورقة بن نوفل
ศ็อบ อิบน์ มูอาซ	الصعب بن معاذ
ศอฟวาน อิบน์ อัลมุอ์ฏ็ออล	صفوان بن المُعْطَل

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
ศะอ์ศะอะฮ์ อิบนุ นาญียะฮ์ อัลมุลญาฮิอีย์	صعصعة بن ناجية المُجاشعي
ษะกีฟ อิบนุ มุ่บบิส	ثقيف بن مُنبّة
ษาบิต อัลบะนานิยฺ อัลบัสรียฺ	ثابت البناني البصري
ษาบิต อิบนุ กัอยซฺ อิบนุ อัลซัหมมาศ	ثابت بن قيس بن الشمّاس
ษุมามะฮ์ อิบนุ หัซัน อัลกัษีรียฺ	ثُمّامة بن حَزَن القُشَيْرِيّ
สะละมะฮ์ อิบนุ ฮิซาม	سلمة بن هشام
สะวาอ์ อัลคุซาอียฺ	سَوّاء الخُزَاعِيّ
สะอิด อิบนุ ซัยด์	سعيد بن زيد
สะอิด อิบนุ อัลมุสัยยับ	سعيد بن المُسَيَّب
สะอิด อิบนุ อัลอาศ	سعيد بن العاص
สะอูด อิบนุ ซัยด์	سعد بن زيد
สาลิม สะบะลาณ	سالم سبلان
สาลิม อิบนุ เขาวัล อัลมักกีฮ์	سالم بن شوّال المكيّ
สุฮัยล์ อิบนุ บัยฎอฮ์	سهيل بن بيضاء
หะกิม อิบนุ ฮิซาม	حكيم بن حزام
หัชรอญ์ อิบนุ ซิยาต	حَشْرَج بن زياد
หัสซาน อิบนุ ษาบิต	حسّان بن ثابت
หีบบาน อิบนุ อัลอะริเกาะฮ์	حِبّان بن العرقة
หิซาน อิบนุ อัลมะคอริก	حسان بن المخارق
หุซัยฟะฮ์ อิบนุ อัลยะมาน	حذيفة بن اليمان
อบู กัอยลฺ อิบนุ อัลอัสลาต	أبو قيس بن الأسلت
อบู กิลาบะฮ์	أبو قِلابة
อบู ญะฮั่ม	أبو جَهْم
อบู ฎ็อลหะฮ์	أبو طلحة
อบู บักร์ อิบนุ สุลัยมาน อิบนุ อปี กัอยษะมะฮ์	أبو بكر بن سليمان بن ابي حَيْثمة
อบู บักตะรียฺ อิบนุ ฮาซิม	أبو بَخْتَرِيّ بن هاشم

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อนู มิญลัซ ตาฮิก อิบนุ หุมัซค์	أبو مِجْلَزٍ لَاحِقِ بْنِ حُمَيْدٍ
อนู วากิด อัลลัษษี	أَبُو وَاقِدِ اللَّيْثِيِّ
อนู สะอูด์ อัลนีสาบูนี	أَبُو سَعْدِ النَّيْسَابُورِيِّ
อนู สับเราะฮ์ อิบนุ อปี รุสม์ อัลอามิรี	أَبُو سَبْرَةَ بْنِ أَبِي رُحْمِ الْعَامِرِيِّ
อนู หัยมะฮ์ อัลกูรชีย์	أَبُو حَثْمَةَ الْقُرَشِيِّ
อนู หาซิม	أَبُو حَازِمٍ
อนู หุมัซค์ อัลสาคิดีย์	أَبُو حُمَيْدِ السَّاعِدِيِّ
อนู อะกิล อิบนุ อามิร	أَبُو عَقِيلِ بْنِ عَامِرٍ
อนู อัมร์ อัลชัยบานีย์	أَبُو عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ
อนู อัยยูบ อัลมะรอญีย์ อัลอัซดี	أَبُو أَيُّوبِ الْمُرَاغِيِّ الْأَزْدِيِّ
อนู อัลญุรอรุส	أَبُو الْجُرَّاحِ
อนู อัลดรรดา	أَبُو الدَّرْدَاءِ
อนู อัลมะลีห์ อัลฮุดัย	أَبُو الْمَلِيحِ الْهُدَلِيِّ
อนู อัลอักร	أَبُو الْعَكْرِ
อนู อัลอาศ อิบนุ อัลรอปี	أَبُو الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ
อนู อิบาฮ อิบนุ อะซีซ	أَبُو إِهَابِ بْنِ عَزِيزٍ
อนู อูซัยฮิร อิบนุ อะนีส	أَبُو أُزَيْهَيْرِ بْنِ أَنَيْسٍ
อนู อุมามะฮ์	أَبُو عِمَامَةَ
อนู อัสซัยด์ อัลสาคิดีย์	أَبُو أُسَيْدِ السَّاعِدِيِّ
อะฏอฮ์ อิบนุ ฆะซาร์	عَطَاءُ بْنُ يَسَارٍ
อะห์นาฟ อิบนุ กัอยส์	الْأَحْنَفُ بْنُ قَيْسٍ
อันนะสะฮ์ อิบนุ อปี สุฟยาน	عَنْبَسَةَ بْنِ أَبِي سَفْيَانَ
อับดุลเราะห์มาน อิบนุ บุญญัยด์	بُجَيْدٍ
อับดุลลอฮ์ อิบนุ ชัดดาด อิบนุ อัลฮาด	عَبْدَ اللَّهِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ
อับดุลลอฮ์ อิบนุ ญุคอาน อัลตัยมี	عَبْدَ اللَّهِ بْنِ جَدْعَانَ التَّيْمِيِّ
อับดุลลอฮ์ อิบนุ ฆะอ์ละบะฮ์	عَبْدَ اللَّهِ بْنِ ثَعْلَبَةَ

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อับดุลลอฮ์ อิบน์ อุบัยยฺ อิบน์ สะลูล	عبد الله بن عبيد بن سلول
อับดุลลอฮ์ อิบน์ อุษมาน อิบน์ กุษัยม	عبد الله بن عثمان بن حثيم
อัมร อิบน์ อุมัษชะฮ์ อิบน์ อัลฮาริษ	عمرو بن أمية بن الحارث
อัมริอุลก็อยส์	أمرؤ القيس
อัลกอมะฮ์ อิบน์ มุรฆิด	علقمة بن مرثد
อัลกอมะฮ์ อิบน์ อิบี อัลกอมะฮ์	علقمة بن أبي علقمة
อัลกอมะฮ์ อิบน์ อะบะกะฮ์	علقمة بن عبدة
อัลนุกอซ	النقاش
อัลนุอ์มาน อิบน์ อัลมุนซิร	النعمان بن المنذر
อัลมิสวัร อิบน์ มักรอมะฮ์	المسور بن مخرمة
อัลมุฆิเราะฮ์ อิบน์ ชุอ์บะฮ์	المغيرة بن شعبة
อัลมุสัยบ อิบน์ รอฟีอ์	المسيب بن رافع
อัลวะลีด อิบน์ อัลมุฆิเราะฮ์	الوليد بن المغيرة
อัลสักรอน อิบน์ อัมร	السكران بن عمرو
อัลสาอิบ อิบน์ ยะซีด	السائب بن يزيد
อัลสาอิบ อิบน์ อัลอักระฮ์	السائب بن الأقرع
อัลฮาริษ อิบน์ คอลิด อิบน์ คีอกร์ อิบน์ อามิร	الحارث بن خالد بن صخر بن عامر
อัลอ์รกอหม อิบน์ อิบี อัลอ์รกอหม	الأرقم بن أبي الأرقم
อัลอัสวัต อิบน์ คอลัฟ	الأسود بن خلف
อัลอัสวัต อิบน์ เนาฟัล อิบน์ กุวัยลิด	الأسود بن نوفل بن خويلد
อามิร อิบน์ ญะซัม อิบน์ หุบบีบ	عامر بن جشم بن حبيب
อามิร อิบน์ ฟุฮัยเราะฮ์	عامر بن فهيرة
อามิร อิบน์ อัลศอริบ	عامر بن الظرب
อามิร อิบน์ อัลฮาริษ อิบน์ อัลศอริบ	عامر بن الحارث بن الصارب
อาศิม อิบน์ ญุซอ์	عاصم بن جزء
อิกริมะฮ์ อิบน์ อิบี ญะฮัล	عكرمة بن أبي جهل

ภาษาไทย	ภาษาอาหรับ
อิบน์ อะบี มุลัยกะฮ์	ابن أبي مُلَيْكَةَ
อิบน์ อะบี อัลสائب	ابن أبي السائب
อิบน์ อัลสาคีดี	ابن الساعدي
อิบน์ อัลอัค อิบน์ ชุรอเราะฮ์ อัลอันศอริย	ابن أسعد بن زُرارة الأنصاريّ
อิมรอน อิบน์ หุศัยน์	عمران بن حصين
อียาซ อิบน์ อบี รอบีอะฮ์	عياش بن أبي ربيعة
อุกบะฮ์ อิบน์ อบี มุฮัยฏ์	عُقْبَةَ بنِ أَبِي مُعَيْطٍ
อุบัยค์ อิบน์ อัลตับบาก	عبيد بن السَّبَّاقِ
อุบัยดูลลอฮ์ อัลเคาลานี	عبيدالله الخولانيّ
อุบัยดูลลอฮ์ อิบน์ ญะหฺช	عبيد الله بن جحش
อุมัยร์ อิบน์ อะดี	عُمَيْرُ بنِ عَدِيّ
อูรฟะฮฺ	عرفطة
อูษมาน อิบน์ มัศอูน	عثمان بن مظعون
เอาส์ อิบน์ ชิบบาย	أوس بن ذُبَيْ
เอาส์ อิบน์ ษาบิต	أوس بن ثابت
ฮิลาล อิบน์ ษะซาฟ	هلال بن يساف
ฮุไนคะฮ์ อิบน์ กอถิด อัลตุซายี	هُنَيْدَةُ بنِ خالد الخُزاعيّ
ฮุบัยร์ อิบน์ อัลนุอ์มาน	هبير بن النعمان
เฮาะฮ์ อิบน์ อัลหะนะฟี	هوذة بن علي الحنفي

ภาคผนวก ข
ดัชนีตัวบทหะดีษ

1. ตำราหะดีษกออีย์หุกอีย์

เลขที่ หะดีษ	ตัวบทหะดีษ
3	فَقَالَتْ خَدِيجَةُ كَلَّا وَاللَّهِ مَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا ، إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ ، وَتَحْمِلُ الْكَلَّ ، وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ ، وَتَقْرَى الضَّيْفَ ، وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ . فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزْزِيِّ ابْنَ عَمِّ خَدِيجَةَ - وَكَانَ امْرَأً تَنْصَرَفُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ ، فَيَكْتُبُ مِنَ الْإِنْجِيلِ بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ ، وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ - فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ أَسْمَعْ مِنِّي ابْنَ أَخِيكَ . فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْرَ مَا رَأَى . فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى ﷺ يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَدَعًا ، لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ « أَوْمُخِرْجِي هُمْ » . قَالَ نَعَمْ ، لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِي ، وَإِنْ يُدْرِكُنِي يَوْمُكَ أَنْصُرَكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا
10	عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ « الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ »
66	عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ وَالنَّاسُ مَعَهُ ، إِذْ أَقْبَلَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ ، فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَذَهَبَ وَاحِدٌ ، قَالَ فَوْقَمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى فُرْجَةَ فِي الْحَلْقَةِ فَجَلَسَ فِيهَا ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ ، وَأَمَّا الثَّالِثُ فَأَدْبَرَ ذَاهِبًا ، فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ « أَلَا أُخْبِرُكُمْ عَنْ النَّفَرِ الثَّلَاثَةِ أَمَّا أَحَدُهُمْ فَأَوَى إِلَى اللَّهِ ، فَأَوَاهُ اللَّهُ ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَاسْتَحْيَا ، فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَأَعْرَضَ ، فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ »
71	عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ حَمِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ خَطِيبًا يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ « مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ
88	عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ تَزَوَّجَ ابْنَةَ أَبِي إِيَّابِ بْنِ عَزِيزٍ ، فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُ عُقْبَةَ وَالَّتِي تَزَوَّجَ بِهَا . فَقَالَ لَهَا عُقْبَةُ مَا أَعْلَمُ أَنَّكَ أَرْضَعْتَنِي وَلَا أَخْبَرْتَنِي . فَرَكِبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ « كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ » . فَفَارَقَهَا عُقْبَةُ ، وَنَكَحَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ .
97	حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ « ثَلَاثَةٌ لَهُمْ أَجْرَانِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ ، وَآمَنَ بِمُحَمَّدٍ ﷺ وَالْعَبْدُ الْمَمْلُوكُ إِذَا أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوْلَاهُ ، وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ أُمَّةٌ { يَطُؤُهَا } فَأَدَّبَهَا ، فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا ، وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ، ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا ، فَلَهُ أَجْرَانِ »

101	عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَتِ النِّسَاءُ لِلنَّبِيِّ ﷺ غَلَبْنَا عَلَيْكَ الرَّجَالَ ، فَاجْعَلْ لَنَا يَوْمًا مِنْ نَفْسِكَ . فَوَعَدَهُنَّ يَوْمًا لَقِيَهُنَّ فِيهِ ، فَوَعظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ ، فَكَانَ فِيهَا قَالَ لَهُنَّ « مَا مِنْكُمْ امْرَأَةٌ تُقَدِّمُ ثَلَاثَةَ مِنْ وَلَدِيهَا إِلَّا كَانَ لَهَا حِجَابًا مِنَ النَّارِ » . فَقَالَتْ امْرَأَةٌ وَأَنْتَيْنِ فَقَالَ « وَأَنْتَيْنِ »
117	عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَتُّ فِي بَيْتِ خَالَتِي مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ عِنْدَهَا فِي لَيْلَتِهَا ، فَصَلَّى النَّبِيُّ ﷺ الْعِشَاءَ ، ثُمَّ جَاءَ إِلَى مَنْزِلِهِ ، فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ ، ثُمَّ نَامَ ، ثُمَّ قَامَ ، ثُمَّ قَالَ « نَامَ الْعَلِيمُ » . أَوْ كَلِمَةً تُشَبِّهُهَا ، ثُمَّ قَامَ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ ، فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ ، فَصَلَّى خَمْسَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ نَامَ حَتَّى سَمِعْتُ غَطِيظَهُ - أَوْ خَطِيظَهُ - ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ
130	عَنْ زَيْنَبِ ابْنَةِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ جَاءَتْ أُمُّ سَلِيمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ، فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غُسْلِ إِذَا احْتَلَمَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ « إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ » . فَغَطَّتْ أُمُّ سَلَمَةَ - تَعْنِي وَجْهَهَا - وَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ قَالَ « نَعَمْ تَرَبَّتْ يَمِينُكَ فِيمَ يُشَبِّهُهَا وَلَدَهَا »
138	عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ صَلَّى - وَرَبَّمَا قَالَ اضْطَجَعَ حَتَّى نَفَخَ - ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى . ثُمَّ حَدَّثَنَا بِهِ سُفْيَانُ مَرَّةً بَعْدَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ لَيْلَةً ، فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ اللَّيْلِ ، فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ اللَّيْلِ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَتَوَضَّأَ مِنْ شَنْ مُعَلَّقٍ وَضُوءًا خَفِيفًا - يُخَفِّفُهُ عَمْرٍو وَيَقْلِلُهُ - وَقَامَ يُصَلِّي فَتَوَضَّأَتْ نَحْوًا مِمَّا تَوَضَّأَ ، ثُمَّ جُمْتُ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ - وَرَبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ عَنْ شِمَالِهِ - فَحَوَّلَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ ، ثُمَّ صَلَّى مَا شَاءَ اللَّهُ ، ثُمَّ اضْطَجَعَ ، فَتَنَامَ حَتَّى نَفَخَ ، ثُمَّ أَتَاهُ الْمُنَادِي فَأَذَنَهُ بِالصَّلَاةِ ، فَقَامَ مَعَهُ إِلَى الصَّلَاةِ ، فَصَلَّى وَكَمْ يَتَوَضَّأُ . قُلْنَا لِعَمْرٍو إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَنَامَ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ . قَالَ عَمْرٍو سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ عَمِيرٍ يَقُولُ رَأَى الْأَنْبِيَاءَ وَحَى ، ثُمَّ قَرَأَ (إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ)
183	أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَاتَ لَيْلَةً عِنْدَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ وَهِيَ حَالَتُهُ فَاضْطَجَعَتْ فِي عَرْضِ الْوَسَادَةِ ، وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا ، فَتَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ اللَّيْلُ ، أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ ، اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَلَسَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ ، ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمِ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ، ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنْ مُعَلَّقَةٍ ، فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وَضُوءَهُ ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي . قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ، ثُمَّ ذَهَبْتُ ، فَقُمْتُ إِلَى حَنْبِهِ ، فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي ، وَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى ، يَفْتُلُّهَا ، فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ أَوْتَرَ ، ثُمَّ اضْطَجَعَ ، حَتَّى أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ ، فَقَامَ ، فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ .
235	عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَبَّلَ عَنْ فَاةٍ سَقَطَتْ فِي سَمَنِ فَقَالَ « أَلْقَوْهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ . وَكُلُّوا سَمَنَكُمْ »
304	عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي أَضْحَى - أَوْ فِطْرٍ - إِلَى الْمُصَلَّى ، فَمَرَّ عَلَى النَّسَاءِ فَقَالَ « يَا مَعْشَرَ النَّسَاءِ تَصَدَّقْنَ ، فَإِنِّي أُرِيكُمْ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ » . فَقُلْنَ وَبِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «

	تُكْفِرُ اللَّعْنَ ، وَتُكْفِرُ الْعَشِيرَ ، مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلِ وَدِينٍ أَذْهَبَ لُبَّ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ . قُلْنَ وَمَا نُقْصَانُ دِينِنَا وَعَقْلِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ « أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ » . قُلْنَ بَلَى . قَالَ « فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا ، أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تُصُمْ » . قُلْنَ بَلَى . قَالَ « فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ دِينِهَا »
306	عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ قَالَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا أَطْهَرُ ، أَفَأَدَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ « إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِالْحَيْضَةِ ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَاتْرِكِي الصَّلَاةَ ، فَإِذَا ذَهَبَ قَدْرُهَا فَاعْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ وَصَلِّي »
309	عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اعْتَكَفَ مَعَهُ بَعْضُ نِسَائِهِ وَهِيَ مُسْتَحَاضَةٌ تَرَى الدَّمَ ، فَرُبَّمَا وَضَعَتِ الطَّسْتُ تَحْتَهَا مِنَ الدَّمَ . وَزَعَمَ أَنَّ عَائِشَةَ رَأَتْ مَاءَ الْعَصْفَرِ فَقَالَتْ كَانَ هَذَا شَيْءٌ كَانَتْ فُلَانَةٌ تَجِدُهُ
310	عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ اعْتَكَفَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ امْرَأَةٌ مِنْ أَزْوَاجِهِ ، فَكَانَتْ تَرَى الدَّمَ وَالصُّفْرَةَ ، وَالطَّسْتُ تَحْتَهَا وَهِيَ تُصَلِّي
311	عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ بَعْضَ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ اعْتَكَفَتْ وَهِيَ مُسْتَحَاضَةٌ
314	عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ غُسْلِهَا مِنَ الْمَحِيضِ ، فَأَمَرَهَا كَيْفَ تَعْتَسِلُ قَالَ « خُذِي فُرْصَةً مِنْ مِسْكِ فَتَطْهَرِي بِهَا » . قَالَتْ كَيْفَ أَتَطْهَرُ قَالَ « تَطْهَرِي بِهَا » . قَالَتْ كَيْفَ قَالَ « سُبْحَانَ اللَّهِ تَطْهَرِي » . فَاحْتَبَذْتُهَا إِلَيَّ فَقُلْتُ تَتَّبِعِي بِهَا أَثَرَ الدَّمَ .
315	عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ كَيْفَ أَعْتَسِلُ مِنَ الْمَحِيضِ قَالَ « خُذِي فُرْصَةً مُمَسَّكَةً ، فَنَوْضِي ثَلَاثًا » . ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ اسْتَحْيَا فَأَعْرَضَ بَوَاحِيهِ أَوْ قَالَ « تَوْضِي بِهَا » فَأَخَذْتُهَا فَجَدْتُهَا فَأَخْبَرْتُهَا بِمَا يُرِيدُ النَّبِيُّ ﷺ
344	عَنْ عِمْرَانَ قَالَ كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَإِنَّا أَسْرَيْنَا ، حَتَّى كُنَّا فِي آخِرِ اللَّيْلِ ، وَقَعْنَا وَقْعَةً وَلَا وَقْعَةً أَحَلَى عِنْدَ الْمُسَافِرِ مِنْهَا ، فَمَا أَيْقَظُنَا إِلَّا حَرُّ الشَّمْسِ ، وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ فُلَانٌ ثُمَّ فُلَانٌ ثُمَّ فُلَانٌ - يُسَمِّيهِمْ أَبُو رَجَاءٍ فَنَسِيَ عَوْفَ - ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الرَّابِعُ ، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا نَامَ لَمْ يُوقِظْ حَتَّى يَكُونَ هُوَ يَسْتَيْقِظُ ، لِأَنَّا لَا نَدْرِي مَا يَحْدُثُ لَهُ فِي نَوْمِهِ ، فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ عُمَرُ ، وَرَأَى مَا أَصَابَ النَّاسَ ، وَكَانَ رَجُلًا جَلِيدًا ، فَكَبَّرَ وَرَفَعَ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ ، فَمَا زَالَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ حَتَّى اسْتَيْقَظَ لِصَوْتِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ شَكُّوا إِلَيْهِ الَّذِي أَصَابَهُمْ قَالَ « لَا ضَيْرَ - أَوْ لَا يَضِيرُ - ارْتَجُلُوا » . فَارْتَحَلَ فَسَارَ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ نَزَلَ ، فَدَعَا بِالْوَضُوءِ ، فَتَوَضَّأَ وَوَدَى بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى بِالنَّاسِ ، فَلَمَّا انْفَتَلَ مِنْ صَلَاتِهِ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مُعْتَزِلٍ لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ « مَا مَنَعَكَ يَا فُلَانُ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ الْقَوْمِ » . قَالَ أَصَابَنِي جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ . قَالَ « عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ ، فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ » . ثُمَّ سَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَاشْتَكَى إِلَيْهِ النَّاسُ مِنَ الْعَطَشِ فَنَزَلَ ، فَدَعَا فُلَانًا - كَانَ يُسَمِّيهِ أَبُو رَجَاءٍ نَسِيَهُ عَوْفَ - وَدَعَا عَلِيًّا فَقَالَ « أَذْهَبَا فَابْتَغِيَا الْمَاءَ » . فَانْطَلَقَا فَتَلَقِيَا امْرَأَةً بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ - أَوْ سَطِيحَتَيْنِ - مِنْ مَاءٍ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا ، فَقَالَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ قَالَتْ عَهْدِي بِالْمَاءِ أَمْسَ هَذِهِ السَّاعَةَ ، وَتَفَرَّنَا خُلُوفًا . قَالَا لَهَا انْطَلِقِي إِذَا . قَالَتْ إِلَى أَيْنَ قَالَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . قَالَتْ الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِيُّ قَالَا هُوَ الَّذِي تَعْنِينِ فَانْطَلِقِي . فَجَاءَا بِهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ

	<p>وَحَدَّثَاهُ الْحَدِيثَ قَالَ فَاسْتَنْزَلُوهَا عَنْ بَعِيرِهَا وَدَعَا النَّبِيَّ ﷺ بِإِنَاءٍ ، فَفَرَّغَ فِيهِ مِنْ أَفْوَاهِ الْمَزَادَتَيْنِ - أَوْ السُّطِيحَتَيْنِ - وَأَوْكَأَ أَفْوَاهَهُمَا ، وَأَطْلَقَ الْعَزَالِي ، وَنُودِيَ فِي النَّاسِ اسْقُوا وَاسْتَقُوا . فَسَقَى مَنْ شَاءَ ، وَاسْتَقَى مَنْ شَاءَ ، وَكَانَ آخِرَ ذَلِكَ أَنْ أُعْطِيَ الَّذِي أَصَابَتْهُ الْجَنَابَةُ إِنَاءً مِنْ مَاءٍ قَالَ « أَذْهَبُ ، فَأَفْرَعُهُ عَلَيْكَ » . وَهِيَ قَائِمَةٌ تَنْظُرُ إِلَى مَا يُفْعَلُ بِمَائِهَا ، وَإِيمَ اللَّهِ لَقَدْ أَقْبَعَتْهَا ، وَإِنَّهُ لِيُحَيِّلُ إِلَيْنَا أَنَّهَا أَشَدُّ مِلاَةً مِنْهَا حِينَ ابْتَدَأَ فِيهَا ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ « اجْمَعُوا لَهَا » . فَجَمَعُوا لَهَا مِنْ بَيْنِ عَجْوَةٍ وَدَقِيقَةٍ وَسَوِيقَةٍ ، حَتَّى جَمَعُوا لَهَا طَعَامًا ، فَجَعَلُوهَا فِي ثَوْبٍ ، وَحَمَلُوهَا عَلَى بَعِيرِهَا ، وَوَضَعُوا الثَّوْبَ بَيْنَ يَدَيْهَا قَالَ لَهَا « تَعْلَمِينَ مَا رَزَيْنَا مِنْ مَاثِلِكِ شَيْئًا ، وَلَكِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي أَسْفَانَا » . فَأَتَتْ أَهْلَهَا ، وَقَدِ احْتَبَسَتْ عَنْهُمْ قَالُوا مَا حَبَسَكَ يَا فُلَانَةُ قَالَتْ الْعَجَبُ ، لَقَيْتِي رَجُلَانِ فَذَهَبَا بِي إِلَى هَذَا الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِيُّ ، فَفَعَلَ كَذَا وَكَذَا ، فَوَاللَّهِ إِنَّهُ لَأَسْحَرُ النَّاسَ مِنْ بَيْنِ هَذِهِ وَهَذِهِ . وَقَالَتْ بِإِصْبَعِهَا الْوُسْطَى وَالسَّبَابَةَ ، فَرَفَعَتْهُمَا إِلَى السَّمَاءِ - تَعْنِي السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ - أَوْ إِنَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ حَقًّا ، فَكَانَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ ذَلِكَ يُغَيِّرُونَ عَلَى مَنْ حَوْلَهَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، وَلَا يُصَيِّبُونَ الصِّرْمَ الَّذِي هِيَ مِنْهُ ، فَقَالَتْ يَوْمًا لِقَوْمِهَا مَا أَرَى أَنْ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ يَدْعُونَكُمْ عَمْدًا ، فَهَلْ لَكُمْ فِي الْإِسْلَامِ فَأَطَاعُوهَا فَدَخَلُوا فِي الْإِسْلَامِ</p>
351	<p>عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ أَمْرُنَا أَنْ نُخْرِجَ الْحَيْضَ يَوْمَ الْعِيدَيْنِ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ ، فَيَشْهَدَنَ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَدَعَوْتُهُمْ ، وَيَعْتَرِلِ الْحَيْضُ عَنْ مُصَلَّاهُنَّ . قَالَتْ امْرَأَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِحْدَانَا لَيْسَ لَهَا جِلْبَابٌ . قَالَ « لَتُبْسِنَهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا » .</p>
352	<p>عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ صَلَّى جَابِرٌ فِي إِزَارٍ قَدْ عَقَدَهُ مِنْ قَبْلِ قَفَاهُ ، وَثِيَابُهُ مَوْضُوعَةٌ عَلَى الْمَشْحَبِ قَالَ لَهُ قَائِلٌ تُصَلِّي فِي إِزَارٍ وَاحِدٍ فَقَالَ إِنَّمَا صَنَعْتُ ذَلِكَ لِإِرَانِي أَحْمَقُ مِثْلِكَ ، وَإِنَّا كَانُوا لَهْ تَوْبَانِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ</p>
380	<p>عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِطَعَامٍ صَنَعَتْهُ لَهُ ، فَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ « قَوْمُوا فَلَأُصِلْ لَكُمْ » . قَالَ أَنَسٌ فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لَنَا قَدْ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لَيْسَ ، فَنَضَحْتُهُ بِمَاءٍ ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَصَفَفْتُ وَالْيَتِيمَ وَرَاءَهُ ، وَالْعَجُوزَ مِنْ وَرَائِنَا ، فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ .</p>
403	<p>عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ بَيْنَا النَّاسُ بِقُبَاءٍ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَنْزَلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنًا ، وَقَدْ أَمَرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبَلُوهَا ، وَكَانَتْ وَجْهَهُمْ إِلَى الشَّامِ ، فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ .</p>
569	<p>عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْعِشَاءِ حَتَّى نَادَاهُ عُمَرُ الصَّلَاةَ ، نَامَ النَّسَاءُ وَالصَّبِيَانُ . فَخَرَجَ فَقَالَ « مَا يَنْتَظِرُهَا أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ غَيْرِكُمْ » . قَالَ وَلَا يُصَلِّي يَوْمَئِذٍ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ ، وَكَانُوا يُصَلُّونَ فِيهَا بَيْنَ أَنْ يَغِيبَ الشَّفَقُ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ الْأَوَّلِ .</p>
578	<p>عَنْ ابْنِ شَهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بِنْتُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ كُنَّ نِسَاءُ الْمُؤْمِنَاتِ يَشْهَدْنَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْفَجْرِ مُتَلَفَعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ ، ثُمَّ يَقْبَلْنَ إِلَى مِيُوتِهِنَّ حِينَ يَقْضِينَ الصَّلَاةَ ، لَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْعَلَسِ</p>

602	<p>عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أَنَاسًا فَقَرَاءَ ، وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ « مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامٌ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَلَاثٍ ، وَإِنْ أَرْبَعٍ فَخَامِسٌ أَوْ سَادِسٌ » . وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلَاثَةٍ فَأَنْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ بِعَشْرَةٍ ، قَالَ فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي ، فَلَا أُدْرِي قَالَ وَامْرَأَتِي وَخَادِمٌ بَيْنَنَا وَبَيْنَ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ . وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ لَبِثَ حَيْثُ صَلَّيْتُ الْعِشَاءَ ، ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى النَّبِيُّ ﷺ فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ ، قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ وَمَا حَبَسَكَ عَنَّا أَصِيْفَاكَ - أَوْ قَالَتْ ضَيْفَاكَ - قَالَ أَوْ مَا عَشَيْتِيهِمْ قَالَتْ أَبُو حَتَّى تَجِيءَ ، قَدْ عَرَضُوا فَأَبَوْا . قَالَ فَذَهَبْتُ أَنَا فَاحْتَبَأْتُ فَقَالَ يَا غُنْزُرُ ، فَجَدَعٌ وَسَبٌّ ، وَقَالَ كُلُوا لَا هَنِيئًا . فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا ، وَإِيمَ اللَّهِ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ لُقْمَةٍ إِلَّا رَبًّا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرَ مِنْهَا . قَالَ يَعْنِي حَتَّى شَبِعُوا وَصَارَتْ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَتْ قَبْلَ ذَلِكَ ، فَنَظَرَ إِلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا هِيَ كَمَا هِيَ أَوْ أَكْثَرَ مِنْهَا . فَقَالَ لِامْرَأَتِهِ يَا أُخْتُ بَنِي فِرَاسٍ مَا هَذَا قَالَتْ لَا وَقُرَّةٌ عَيْنِي لَهَا الْآنَ أَكْثَرَ مِنْهَا قَبْلَ ذَلِكَ بِثَلَاثِ مَرَّاتٍ . فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ إِئِمَّا كَانَ ذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ - يَعْنِي يَمِينَهُ - ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ، ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ ، وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِ عَقْدُ ، فَمَضَى الْأَجَلَ ، فَفَرَّقْنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا ، مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أُنَاسٌ ، اللَّهُ أَعْلَمُ كَمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ فَأَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ ، أَوْ كَمَا قَالَ</p>
707	<p>عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ « إِنِّي لَأَقُومُ فِي الصَّلَاةِ أُرِيدُ أَنْ أُطَوَّلَ فِيهَا ، فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ ، فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي كَرَاهِيَةً أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ » . تَابَعَهُ بَشْرُ بْنُ بَكْرٍ وَابْنُ الْمُبَارَكِ وَبِقِيَّةِ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ</p>
708	<p>حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ إِمَامٍ قَطُّ أَحْفَ صَلَاةً وَلَا أَتَمَّ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ ، وَإِنْ كَانَ لَيَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَيُخَفِّفُ مَخَافَةً أَنْ تُفْتَنَ أُمُّهُ</p>
709	<p>أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ « إِنِّي لَأَدْخُلُ فِي الصَّلَاةِ وَأَنَا أُرِيدُ إِطَالَتَهَا ، فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ ، فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي مِمَّا أَعْلَمُ مِنْ شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ مِنْ بُكَائِهِ »</p>
763	<p>عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ إِنَّ أُمَّ الْفَضْلِ سَمِعَتْهُ وَهُوَ يَقْرَأُ (وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا) فَقَالَتْ يَا بُنَيَّ وَاللَّهِ لَقَدْ ذَكَرْتَنِي بِقِرَاءَتِكَ هَذِهِ السُّورَةَ ، إِنَّهَا لِأَخْرَجَ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهَا فِي الْمَغْرِبِ .</p>
865	<p>عَنْ ابْنِ عُمَرَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ « إِذَا اسْتَأْذَنْتُمْ نِسَاءَكُمْ بِاللَّيْلِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَأَذْنُوا لَهُنَّ » .</p>
893	<p>عَنْ ابْنِ عُمَرَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ « كُلُّكُمْ رَاعٍ » . وَزَادَ اللَّيْثُ قَالَ يُؤْنَسُ كَتَبَ رُزَيْقُ بْنُ حَكِيمٍ إِلَى ابْنِ شِهَابٍ - وَأَنَا مَعَهُ يَوْمَئِذٍ بِوَادِي الْقُرَى - هَلْ تَرَى أَنَّ أَجْمَعَ . وَرُزَيْقُ عَامِلٌ عَلَى أَرْضٍ يَعْمَلُهَا ، وَفِيهَا جَمَاعَةٌ مِنَ السُّودَانِ وَغَيْرِهِمْ ، وَرُزَيْقُ يَوْمِئِذٍ عَلَى أُيْلَةٍ ، فَكَتَبَ ابْنُ شِهَابٍ - وَأَنَا أَسْمَعُ - يَأْمُرُهُ أَنْ يُجْمَعَ ، يُخْبِرُهُ أَنَّ سَالِمًا حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ « كُلُّكُمْ رَاعٍ ، وَكُلُّكُمْ مَسْتَوِلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْتَوِلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْتَوِلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْتَوِلَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا ،</p>

	وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَمَسْتَوْلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ - قَالَ وَحَسِبْتُ أَنْ قَدْ قَالَ - وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ وَمَسْتَوْلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْتَوْلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .
899	عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ « اتَّذِنُوا لِلنِّسَاءِ بِاللَّيْلِ إِلَى الْمَسَاجِدِ » .
900	عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَتْ امْرَأَةٌ لِعُمَرَ تَشْهَدُ صَلَاةَ الصُّبْحِ وَالْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ فِي الْمَسْجِدِ ، فَقِيلَ لَهَا لِمَ تَخْرُجِينَ وَقَدْ تَعْلَمِينَ أَنَّ عُمَرَ يَكْرَهُ ذَلِكَ وَيَعَارُ قَالَتْ وَمَا يَمْنَعُهُ أَنْ يَنْهَانِي قَالَ يَمْنَعُهُ قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ « لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ » .
922	عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ قُلْتُ مَا شَأْنُ النَّاسِ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا إِلَى السَّمَاءِ . فَقُلْتُ آيَةٌ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ . قَالَتْ فَأَطَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جِدًّا حَتَّى تَجَلَّانِي الْعَشِيُّ وَإِلَى جَنِّبِي قَرِيبَةً فِيهَا مَاءٌ فَفَتَحْتُهَا فَجَعَلْتُ أَصْبُ مِنْهَا عَلَى رَأْسِي ، فَأَنْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ تَجَلَّتِ الشَّمْسُ ، فَخَطَبَ النَّاسَ ، وَحَمِدَ اللَّهَ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ « أَمَّا بَعْدُ » . قَالَتْ وَلَغَطُ نِسْوَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ ، فَأَنْكَفَأْتُ إِلَيْهِنَّ لِأَسْكِنَهُنَّ فَقُلْتُ لِعَائِشَةَ مَا قَالَ قَالَتْ قَالَ « مَا مِنْ شَيْءٍ لَمْ أَكُنْ أُرِيتهُ إِلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا حَتَّى الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، وَإِنَّهُ قَدْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي الْقُبُورِ مِثْلَ - أَوْ قَرِيبَ مِنْ - فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ ، يُؤْتِي أَحَدَكُمْ ، فَيَقَالُ لَهُ مَا عَلِمَكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ - أَوْ قَالَ الْمُؤَقِّنُ شَكَّ هِشَامٌ - فَيَقُولُ هُوَ رَسُولُ اللَّهِ ، هُوَ مُحَمَّدٌ ﷺ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَاْمَنَا وَأَجَبْنَا وَاتَّبَعْنَا وَصَدَّقْنَا . فَيَقَالُ لَهُ نَمَّ صَالِحًا ، قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ إِنْ كُنَّا لِنُؤْمِنُ بِهِ . وَأَمَّا الْمُنَافِقُ - أَوْ قَالَ الْمُؤْتَابُ شَكَّ هِشَامٌ - فَيَقَالُ لَهُ مَا عَلِمَكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي ، سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ » . قَالَ هِشَامٌ فَلَقَدْ قَالَتْ لِي فَاطِمَةُ فَأَوْعَيْتُهُ ، غَيْرَ أَنَّهَا ذَكَرَتْ مَا يُعْلَظُ عَلَيْهِ .
936	حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَقْبَلَتْ عَيْرٌ تَحْمِلُ طَعَامًا ، فَالْتَفَتُوا إِلَيْهَا حَتَّى مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا ، فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا)
938	عَنْ سَهْلِ قَالَ كَانَتْ فِيْنَا امْرَأَةٌ تَجْعَلُ عَلَى أَرْبَعَاءِ فِي مَزْرَعَةٍ لَهَا سَلْفًا ، فَكَانَتْ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تَنْزِعُ أَصُولَ السَّلْقِ فَتَجْعَلُهُ فِي قَدْرِ ، ثُمَّ تَجْعَلُ عَلَيْهِ قَبْضَةً مِنْ شَعِيرٍ تَطْحَنُهَا ، فَتَكُونُ أَصُولُ السَّلْقِ عَرْفَهُ ، وَكُنَّا نَنْصَرِفُ مِنْ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ فَنَسَلُّمُ عَلَيْهَا ، فَتَقْرُبُ ذَلِكَ الطَّعَامَ إِلَيْنَا فَتَلْعَقُهُ ، وَكُنَّا نَتَمَنَّى يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِطَعَامِهَا ذَلِكَ
949	عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ تُعْنِيَانِ بَعَاءَ بُعَاثَ ، فَاضْطَجَعَ عَلَيَّ الْفِرَاشِ وَحَوْلَ وَجْهَهُ ، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي وَقَالَ مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - فَقَالَ « دَعُهُمَا » فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا
950	وَكَانَ يَوْمَ عِيدِ يَلْعَبُ السُّودَانُ بِاللِّدْرِقِ وَالْحِرَابِ ، فَأَمَّا سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّمَا قَالَ « تَشْتَهِينَ تَنْظُرِينَ » . فَقُلْتُ نَعَمْ . فَأَقَامَنِي وَرَاءَهُ حَدْدِي عَلَى حَدِّهِ ، وَهُوَ يَقُولُ « دُونَكُمْ يَا بَنِي أَرْفَدَةَ » . حَتَّى إِذَا مَلَّتْ قَالَ « حَسْبُكَ » . قُلْتُ نَعَمْ . قَالَ « فَادْهَبِي »
952	عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ مِنْ جَوَارِي الْأَنْصَارِ تُعْنِيَانِ بِمَا